

## ח. חינוך

### חוג לימודים לב"א ולמ"א

#### מטרת הלימודים

לערוך היכרות ראשונית עם הדיסציפלינות העומדות ביסוד חקר החינוך, עם הגישה המדעית, עם המחקר המדעי ועם תופעות מרכזיות בתהליך החינוכי ובמערכות החינוך.

#### תנאי קבלה

##### לשנה א':

ראו ב"מדריך לנרשם החדש".

##### לשנה ב' ומעלה:

המועמדים נדרשים לעמוד בסף הקבלה לשנה א'. הזיכויים על לימודים קודמים ייקבעו עם יועץ החוג.<sup>1</sup>

#### סדר הלימודים לתואר ראשון

תכנית הלימודים לתואר הראשון בחוג נלמדת במסגרת **לימודי חוג ראשי** או במסגרת **לימודי חוג משני** (פרטים על מסלולי הלימודים ראו עמ' 63).

#### מסגרת לימודי חוג ראשי

היקף הלימודים הוא 52 נ"ז<sup>2</sup>.

##### לימודי חובה

##### שנה א'

לימודי השנה הראשונה משותפים לכלל התלמידים, והם מסתכמים ב-18 נ"ז על-פי הפירוט הבא:

מבוא לפילוסופיה של החינוך (3 נ"ז); קריאת טקסטים במחשבת החינוך (2 נ"ז); מבוא לסוציולוגיה של החינוך (5 נ"ז); מבוא לפסיכולוגיה של החינוך (5 נ"ז) סטטיסטיקה לחינוך - א' (3 נ"ז).

כמו כן, חייבים התלמידים להשתתף בהדרכה בספריית בית הספר לחינוך. מועדי קבוצות ההדרכה יפורסמו בתחילת שנת הלימודים.

---

<sup>1</sup> תלמידים אלה חייבים להציג פטור משפה זרה ראשונה (מהיחידה לאנגלית שפה זרה של האוניברסיטה העברית), לפני קבלתם לחוג.

<sup>2</sup> היקף הלימודים בחוג לתלמידים הפטורים מהקורס "הכרת המעשה החינוכי" הוא 50 נ"ז.

## תנאי המעבר לשנה ב'

ציון עובר (60 לפחות) בכל קורסי החובה של שנה א'.

### שנה ב'

|     |   |                                      |
|-----|---|--------------------------------------|
| נ"ז | 2 | הכרת המעשה החינוכי <sup>3</sup>      |
| נ"ז | 2 | הכרת מערכת החינוך הישראלית           |
| נ"ז | 3 | סטטיסטיקה לחינוך - ב'                |
| נ"ז | 3 | סוגיות במחקר חינוכי                  |
| נ"ז | 2 | מיומנויות יסוד בקריאה ובכתיבה אקדמית |
| נ"ז | 2 | קוגניציה, למידה והוראה               |

### פטור מקורסי חובה

- בקורסי חובה מסוימים קיימת **חובת פטור** לתלמידים הלומדים קורס שקול בחוג אחר. במקרה זה, ימירו התלמידים קורס זה בקורסי בחירה באותו היקף של נ"ז (לא כולל סמינריונים).

- בקורסי חובה מסוימים קיימת **רשות פטור** לתלמידים הלומדים קורס שקול בחוג אחר. במקרה זה, יכולים התלמידים ללמוד קורס זה במסגרת החוג לחינוך או להמירו באחד מקורסי הבחירה באותו היקף של נ"ז (לא כולל סמינריונים). פירוט הפטורים מופיע ברשימת קורסי החובה בתכנית הלימודים.

- הפטור הניתן לקורס חובה הוא על תנאי עד לקבלת ציון עובר (60 לפחות) בקורס השקול לקורס בחוג אחר בעטיו ניתן הפטור.

- תלמידי שנה א' הפטורים מאחד המבואות, רשאים ללמוד קורסים מתקדמים על פי רשימת הקורסים המופיעה בתכנית הלימודים, במידה ויוותרו מקומות.

### שנים ב'-ג'

|     |   |                          |
|-----|---|--------------------------|
| נ"ז | 2 | קורס בחירה במחשבת החינוך |
|-----|---|--------------------------|

### עבודה סמינריונית

על התלמידים לכתוב עבודה סמינריונית אחת.<sup>4</sup>

### לימודי בחירה

יתרת הקורסים **להשלמת מכסת נקודות הזכות** הנדרשות לתואר תיעשה מתוך רשימת קורסי הבחירה של שנים ב'-ג'.

<sup>3</sup> בעלי תעודת בוגר ממכללה מוכרת או בעלי וותק של 5 שנים או יותר בהוראה פטורים מהקורס: "הכרת המעשה החינוכי" ואינם חייבים בקורס חלופי.

<sup>4</sup> כתיבת העבודה אינה מקנה נ"ז, אך ציון העבודה ייחשב בשקלול הסופי לתואר כ-4 נ"ז.

### מסגרת לימודי חוג משני

המכסה המינימלית לתלמידים שחוגם הראשי בפקולטה למדעי החברה היא 32 נ"ז, ולתלמידים שחוגם הראשי בפקולטה למדעי החברה 46-48 נ"ז. פרטים על יתר החובות במסלול זה ראו בפרק "ידיעות לתלמידי התואר הראשון" (עמ' 63).

היקף הלימודים במסגרת זו יהיה בהיקף הנדרש להשלמת 120 נ"ז, ובכל מקרה לא יפחת מ- 32 נ"ז.

#### **שנה א'-ב'**

**שישה קורסי חובה:**

|    |     |                              |
|----|-----|------------------------------|
| 3  | נ"ז | - מבוא לפילוסופיה של החינוך  |
| 5  | נ"ז | - מבוא לסוציולוגיה של החינוך |
| 5  | נ"ז | - מבוא לפסיכולוגיה של החינוך |
| 3  | נ"ז | - סטטיסטיקה לחינוך - א'      |
| 2  | נ"ז | - הכרת מערכת החינוך הישראלית |
| 3  | נ"ז | - סטטיסטיקה לחינוך - ב'      |
| 2  | נ"ז | - קוגניציה, למידה והוראה     |
| 23 | נ"ז |                              |

#### **שנים ב'-ג'**

**קורסי בחירה**

|    |     |             |
|----|-----|-------------|
| 9  | נ"ז |             |
| 32 | נ"ז | <b>סה"כ</b> |

#### **הערה:**

לתלמידים המתכוונים להמשיך לימודיהם למוסמך בחוג לחינוך של האוניברסיטה העברית ללא צורך בלימודי הכנה, מומלץ ללמוד את כל קורסי החובה הניתנים במסגרת לימודי חוג ראשי.

### **קורסי רקע לקראת לימודי מ"א**

לימודי מ"א בחוג לחינוך מתקיימים במספר מגמות התמחות. כדי להתקבל למגמת לימודים מסוימת במ"א ללא לימודי הכנה תוכניים<sup>5</sup>, יש ללמוד קורסי ב"א מסוימים על פי דרישת המגמה. את הקורסים האלה ניתן לכלול במסגרת מכסת קורסי הבחירה לשנים ב'-ג' בלימודי הבוגר.

רשימת המגמות והדרישות לכל מגמה: עמ' 166 ואילך.

<sup>5</sup> 1. פרט למגמה לפסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד, שבה על המועמדים להיות בעלי תואר בוגר בפסיכולוגיה.

2. דרישות קבלה נוספות למ"א לכל המגמות, ראו עמ' 166.

## סדר הלימודים לתואר שני

### מטרת הלימודים

לימודי התואר השני בחוג מתנהלים במסגרת מגמות התמחות, חלקן הכשרתיות וחלקן עיוניות. הלימודים מכוונים להקנות לתלמידים ידע מתקדם בהיבטים התאורטיים, בממצאים האמפיריים ובשיטות החקר בתחום ההתמחות של המגמה.

במגמות ההכשרתיות הלימודים נועדו בנוסף לאמור לעיל, להעניק את הידע הפרופסיונלי והמעשי הנדרשים, לשם מילוי התפקיד אליו מכשירה המגמה. עבודת הגמר הנכתבת במסגרת המסלול המחקרי (מסלול א') נועדה להכשיר את התלמידים בתחום המחקר המדעי.

### מבנה הלימודים

הלימודים לתואר שני בחוג לחינוך נמשכים שנתיים ומתנהלים בשני מסלולים: מסלול א' ומסלול ב' (להוציא את המגמה לפסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד בה מתקיימים הלימודים **במסלול א' בלבד** והמגמה ללקויות למידה, בה נמשכים הלימודים שנתיים וחצי בשני המסלולים).

בלימודי מ"א בחינוך מוצעות המגמות הבאות:

1. לימודים משולבים במדעי החינוך (230)
2. מחשבת החינוך (231)
3. סוציולוגיה של החינוך (232)
4. מדיניות ומינהל בחינוך (237)
5. חינוך יהודי (238)
6. פסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד (239)
7. ייעוץ חינוכי (240)
8. חינוך מיוחד (241)
9. למידה והוראה (242)
10. לקויות למידה (243)

### כללי

רשאים להגיש את מועמדותם ללימודי מוסמך בחוג לחינוך תלמידים שסיימו את לימודי התואר הראשון בציון 80 לפחות.

הקבלה למסלול המחקרי (מסלול א') מותנית בסיום לימודי התואר הראשון בציון 85 לפחות. תלמידים אשר אינם עומדים בתנאי זה וסיימו שנה א' בלימודי מוסמך (20 נ"ז לפחות) בציון 85 רשאים להגיש בקשה לעבור למסלול המחקרי.

**מכיוון שמספר הנרשמים גדול ממספר התלמידים אותם ניתן לקבל אין ציון הקבלה המינימלי הנדרש מבטיח קבלה למגמה המבוקשת - הדבר תלוי במספר המועמדים ביחס למספר המקומות בכל מגמה.**

מידע על דרישות הקבלה למגמות השונות ניתן לקבל באתר האינטרנט של ביח"ס לחינוך.

### לימודי הכנה לבוגרי החוג לחינוך

בוגרים שסיימו את התואר הראשון בחוג לחינוך מבלי שלמדו קורסים המתאימים לדרישות המגמה המבוקשת יחויבו בלימודי הכנה מתכנית הב"א בהתאם לצורך. בוגרי חוגים אחרים יוכלו להציג מועמדותם ויחויבו בלימודי הכנה בייעוץ אישי.

להלן רשימת הקורסים מלימודי הב"א בחינוך הדרושים כדי להתקבל למגמות השונות:

| היקף ההשלמות | השלמות                                             | המגמה                                                                                                    |
|--------------|----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4+4 נ"ז      | תולדות הפילוסופיה היוונית ותולדות הפילוסופיה החדשה | מחשבת החינוך (231)                                                                                       |
| 5 נ"ז        | מבוא לסוציולוגיה של החינוך                         | סוציולוגיה של החינוך (232)                                                                               |
| 4 נ"ז        | תאוריות ותהליכים ארגוניים ויישומיהם בחינוך (34213) | מדיניות ומינהל בחינוך (237)                                                                              |
| 4 נ"ז        | פסיכולוגיה התפתחותית (34507)                       | - חינוך מיוחד (241)<br>- פסיכולוגיה חינוכית<br>- פסיכולוגיה קלינית של הילד (239)<br>- לקויות למידה (243) |
| 2 נ"ז        | קוגניציה, הוראה ולמידה                             | - לימודים משולבים במדעי החינוך (230)<br>- למידה והוראה (242)                                             |

### לימודי הכנה לבוגרי תואר ראשון שלא למדו בחוג לחינוך

בוגרי חוגים אחרים יוכלו להציג את מועמדותם ויחויבו בלימודי הכנה שייקבעו בייעוץ אישי, לפי דרישות החובה בלימודי הב"א בחינוך והדרישות המיוחדות של כל מגמה בלימודי המ"א, כפוף לדרישות הוועדה ללימודים מתקדמים.

| נושא ההשלמה | בוגרי חוג חינוך באוניברסיטאות | בוגרי חוגים שאינם חינוך באוניברסיטאות     | בעלי בוגר בהוראה B.Ed*  |
|-------------|-------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------|
| סטטיסטיקה   | פטורים                        | חייבים בלימוד הקורסים (או קורסים מקבילים) | חייבים בלימוד הקורסים** |
| מחקר בחינוך |                               |                                           |                         |

\* בעלי תואר בוגר בהוראה (B.Ed) חייבים בהצגת פטור מאנגלית במהלך רישום המועמדות.

\*\* למעט אם למדו קורסים מקבילים אצל מרצה בדרגת ד"ר/פרופ' וקבלו ציון 80 לפחות.

## מסלול א'

- היקף הלימודים הכולל במסלול זה, במשך שנתיים, הוא 40 נ"ז (20 ש"ש):
- כמחצית הנ"ז במסגרת מגמת ההתמחות
- לימודי מחקר (מתודולוגיה) בהיקף של 7 נ"ז לפי דרישת המגמה.
- יתרת נקודות הזכות תיצבר ממגמת ההתמחות, וממגמות אחרות בחוג לחינוך.
- על התלמידים לתכנן את מהלך לימודיהם כך שיוכלו לסיים במשך שנתיים.<sup>6</sup>

## מטלות

1. ציון בכל קורס, שיינתן עפ"י דרישות הקורס (עבודה כתובה ו/או בחינה).
2. התמחות מקצועית (פרקטיקום) בהתאם לדרישות המגמה.
3. כתיבת עבודה סמינריונית.
4. **כתיבת עבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי** (עבודת גמר). עבודה זו תיכתב במגמת ההתמחות.
5. בחינת גמר: לבחינת הגמר רשאים לגשת תלמידים שסיימו כל חובותיהם. תוכן הבחינה, שלביה ורשימת חומר הקריאה ייקבעו בתיאום עם ראש המגמה ועפ"י דרישות המגמה. **בחינות הגמר מתקיימות בשני מועדים במשך השנה.**

## עבודת גמר: עבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי

- על העבודה להכיל מרכיב מחקרי. המחקר יכול להתבצע בכל אחד מהפרדיגמות המחקריות המקובלות: עיונית, כמותית, איכותנית או התערבות והערכה (או שילוב של יותר מאחת מאלה). מתכונת אידאליה לעבודה כזו היא כשל מאמר המותאם לפרסום בכתב-עת אקדמי.
- נושא העבודה המחקרית ייקבע בהתייעצות בין התלמיד/ה והמדריך/ה ויאושר על ידי ראש המגמה.
- העבודה (כולל הערות וביבליוגרפיה) תהיה בהיקף של 40-80 עמודים (ברוח כפול) במעבד תמלילים; דיאגרמות, תמונות, טבלאות ונספחים טקסטואליים הנדרשים בנושאים מסוימים לא יובאו במניין עמודים זה. חריגות אפשריות יהיו באישור המדריך האישי וראש המגמה.
- העבודה תיקרא על ידי המדריך וע"י מורה נוסף, שייקבע ע"י הוועדה ללימודים מתקדמים. הוועדה תקבע את הקורא השני רק לאחר קבלת אישור בכתב מהמדריך המאשר את הגשת העבודה לשיפוט.
- העבודה תיכתב **בעברית**. תלמידים המבקשים לכתוב את העבודה בשפה שאינה עברית יפנו בבקשה המתאימה לוועדה ללימודים מתקדמים, אשר תדון בבקשות אלה עפ"י קנה המידה הנהוג ברשות לתלמידי מחקר. בדרך כלל תאושר כתיבת עבודה בלועזית רק לתלמידים שאינם תושבי הארץ, לעולים חדשים ולתלמידים שנושא עבודתם מחייב קריאה ע"י מורים שאינם קוראים עברית.
- העבודה תימסר מודפסת בארבעה עותקים: אחרי אישור העבודה יימסרו שניים מעותקים אלו לספרייה הלאומית ולספרייה המרכזית

<sup>6</sup> במגמה ללקויות למידה הלימודים נמשכים חמישה סמסטרים.

בהר-הצופים. אין לפרסם את העבודה המחקרית או חלקים ממנה, אלא על פי הסכמת המדריך וזאת רק לאחר אישורה הסופי של העבודה ותוך ציון כי זוהי עבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי שהוגשה למילוי חלקי של החובות לקבלת התואר מוסמך.

### מסלול ב' (המסלול הלא מחקרי)

- היקף הלימודים במסלול זה, במשך שנתיים, הוא 48 נ"ז (24 ש"ש):
- כמחצית הנ"ז במסגרת מגמת ההתמחות
  - לימודי מחקר (מתודולוגיה) בהיקף של 5 נ"ז לפי דרישת המגמה
  - 4 נ"ז לפחות מחוץ לחוג - מלימודי מ"א או מלימודי ב"א מתקדמים שאינם מחוג הלימוד של התלמיד בלימודי הב"א
  - את יתרת נקודות הזכות ניתן לבחור ממגמת ההתמחות, ממגמות אחרות בחוג לחינוך, ומחוץ לחוג.

על התלמידים לתכנן את מהלך לימודיהם כך שיוכלו לסיים במשך שנתיים.<sup>7</sup>

### מטלות

1. ציון עבור כל קורס. הציון ייקבע עפ"י דרישת הקורס (עבודה כתובה ו/או בחינה).
2. התמחות מקצועית (פרקטיקום) - בהתאם לדרישות המגמה.
3. כתיבת שתי עבודות סמינריות, מהן אחת לפחות במגמת ההתמחות (עבודה סמינריונית אפשר לכתוב בקורס המוגדר כסמינריון או כסמינריון מחקר).
4. בחינת גמר: לבחינת הגמר רשאים לגשת תלמידים שסיימו את כל חובותיהם. תוכן הבחינה, שלביה ורשימת חומר הקריאה, ייקבעו בתיאום עם ראש המגמה ועל פי דרישות המגמה. **בחינות הגמר מתקיימות בשני מועדים בשנה.**

<sup>7</sup> במגמה ללקויות למידה הלימודים נמשכים חמישה סמסטרים.